

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1973

N:o 63

Innehåll: Nr 63. Landskapsförordning om hälsovården.

Nr 63.

LANDSKAPSFÖRORDNING

om hälsovården.

Med stöd av 90 § landskapslagen den 25 juli 1967 om hälsovården (36/67) och 39 § landskapslagen den 10 maj 1973 om folkhälsoarbetet (22/73) stadgas:

1 kap.

Hälsonämnd och hälsoinspektör.

1 §.

Hälsonämnds uppgift är att övervaka att stadgandena och föreskrifterna angående hälsovården iakttages inom nämndens övervakningsområde, vidtaga åtgärder för att sanitär fara eller olägenhet avlägsnas samt göra framställningar om att de sanitära förhållandena i kommunerna förbättras.

Med hälsovårdslagen avses i denna förordning landskapslagen den 25 juli 1967 om hälsovården (36/67).

2 §.

Hälsoinspektörs uppgift är att enligt hälsovårdsstyrelsens, hälsonämndens, läkares vid hälsocentral och kommunalveterinärs anvisningar handha i hälsovårdslagen och denna förordning stadgade övervaknings- och rådgivningsuppgifter. Om hälsoinspektörs uppgifter som livsmedelskontrollör gäller vad därom i riket är stadgat.

Hälsoinspektörs åligganden fastställs närmare i för honom utfärdad instruktion.

2 kap.

Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler.

3 §.

Hälsonämnden skall övervaka att luften i bostadslägenheter, hobby-, arbets- och samlingslokaler till temperatur och fukthalt är lämplig samt att icke buller, luftens förorening, bristfällig belysning eller byggnadskonstruktionernas fuktighet medför sanitär fara eller olägenhet för dem som bor eller vistas i dem, såvida icke den verksamhet, som avsetts försiggå i arbetsrum kräver att undantag medges.

För fyllning eller utjämning av byggnadsgrund får icke användas material, som kan vara skadliga för deras hälsa som uppehåller sig i byggnaden.

4 §.

Bostadslägenheternas och arbetslokaler-
nas källare skall hållas så rena och torra som möjligt, såvida icke förvaringen av livsmedel eller andra förnödenheter annat förutsätter, samt även i övrigt skötas så, att förskämd luft från dem eller från i dem förvarade ämnen icke kan tränga in i rummen.

5 §.

Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler, som användes under den kalla årstiden, skall som ingång ha ett vindfång,

en trappuppgång eller två dörrar, mellan vilka finns ett tillräckligt mellanrum, eller ock dörr eller luftrida, som i fråga om värmeisoleringsförmåga motsvarar dessa, såvida icke i fråga om arbetslokal arbetets art annat kräver eller hälsonämnden medger undantag.

6 §.

Kök och annat för matlagning avsett utrymme skall ha en effektiv ventilation. I bostadslägenhet skall finnas ventilerat eller med maskin avkyld, för förvaring av mat lämpligt utrymme, uppgående till minst 80 liter.

7 §.

Bostadslägenhet och arbetslokal, från vilken utflyttning sker, får icke ställas till annans förfogande, förrän den rengjorts. Den som hyr ut lägenheten eller lokalen är ansvarig för att rengöringen verkställs.

8 §.

På åtgärd av hälsonämnden skall arbetslokaler fortgående inspekteras av arbetarskyddsinspektören.

Likaså skall samlingslokalerna fortgående i mån av behov inspekteras på åtgärd av hälsonämnden.

9 §.

Landskapsstyrelsen äger rätt att utfärda närmare bestämmelser angående bostadslägenheternas, arbetslokalernas och samlingslokalernas skick och skötsel.

3 kap.

Särskilda inrättningar och fabriker

10 §.

I 26 § hälsovårdslagen avsedda inrättningar, fabriker och varulager är:

- 1) fabriksanläggning för järn-, stål- eller aluminiumhantering;
- 2) galvaniserings- och förnicklingsinrättning;
- 3) konstfiberfabrik;
- 4) kraftverk;
- 5) träimpregneringsanläggning;
- 6) barkningsanläggning, som använder vatten;

7) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik;

8) slakteri;

9) svingård med över 50 svin;

10) konserverfabrik, köttförädlingsfabrik, fabrik för tillverkning av färdiga rätter och rökeri;

11) inrättning för framställning av livsmedelsfetter;

12) bryggeri, maltfabrik och läskedrycksfabrik;

13) stärkelsefabrik, potatisskalningsanläggning, potatismjölfsfabrik och annan därmed jämförbar fabrik;

14) anläggning för hantering av djuravfall samt fiskmjöls- och fiskoljefabrik;

15) distributionsstation för flytande bränsle och upplag av brännbara vätskor, där över 100.000 liter sådana ämnen får förvaras;

16) fabrik eller annan anläggning, från vilken fenoler eller andra för hälsan skadliga ämnen kan inkomma i vattendrag eller grundvatten;

17) cement- eller murbruksfabrik;

18) tvättinrättning, vars tvätteffekt är över 500 kilogram per dygn eller där flyktiga kemikalier, vilka kan förorsaka sanitär olägenhet, användes;

19) anläggning för hantering eller förstöring av avfall;

20) djurgård, pälsdjursfarm och foderupplag för dem;

21) allmänt använt grustag i bosättningscentrum;

22) asfaltsstation;

23) stenkrossverk och stenbrott;

24) fabrik eller annan inrättning, som förorsakar buller eller från vilken svaveldioxid, lukt, rök, damm eller annat ämne kan komma ut i luften så, att därav föranledes men för hälsan; samt

25) andra med dessa jämförbara inrättningar, fabriker och lager.

11 §.

Förutsättning för godkännande av förlägningsplats för inrättning, fabrik eller varulager, som avses i 10 §, är att den för ändamålet reserverade platsen är lämplig med beaktande av företagets art, det buller företaget åstadkommer, bosättningen i omgivningen, faran för förorening av luft och vatten samt möjligheterna att ordna inrättningens vattenanskaffning och avlopp.

12 §.

I 26 § hälsovårdslagen avsett godkännande skall sökas hos hälsonämnden för det övervakningsområde, där inrättningen, fabriken eller lagret finns eller enligt planerna skall förläggas. Till ansökan skall fogas erforderliga ritningar samt av 11 § föranledd utredning.

13 §.

Byggnadsinspektionsmyndighet skall innan byggnadslov för inrättning, fabrik eller lager, som avses i 10 §, beviljas, inhämta vederbörande hälsonämnds utlåtande.

4 kap.

Bestämmelser angående livsmedel

a) Livsmedelslokaler

14 §.

Godkännande av i 47 § 2 mom. hälsovårdslagen avsedd livsmedelslokal skall sökas hos hälsonämnden för det övervakningsområde, där lokalen är belägen. Sökanden skall senast vid inspektionstillfället förebringa av hälsonämnden krävd utredning angående livsmedelslokalen och dess användning. Ärende rörande godkännande skall i hälsonämnden handläggas i brådsakande ordning.

För väsentlig konstruktiv eller funktionell ändring av livsmedelslokal skall inhämtas hälsonämndens godkännande. Har lokal bytt innehavare skall den nya innehavaren skriftligen meddela nämnden därom.

Vad i denna paragraf är stadgat gäller i tillämpliga delar beträffande godkännande av i 47 § 4 mom. hälsovårdslagen avsedd anordning. Om godkännande av fortskaffningsmedel, som användes som butik, är särskilt stadgat.

15 §.

Därest vid planering av i 23 § hälsovårdslagen avsedd inspektionstvång underkastad lägenhet eller inrättning eller i 47 § sagda lag avsedd livsmedelslokal inbegäres råd av hälsonämnden, skall sökanden för hälsonämnden framlägga huvudritningarna för lokalen jämte arbetsbeskrivning och tillräcklig utredning angående de i lokalen planerade inventarierna och deras placering. Hälsonämnden är skyldig att i skyndsam

ordning granska ritningarna samt i dem göra från sanitär synpunkt nödiga ändringar.

16 §.

Livsmedelslokal skall förläggas så, att förhållandena i dess omgivning icke kan föranleda sanitära olägenheter.

17 §.

Väggar, tak, golv och andra inre konstruktioner i livsmedelslokal skall vara av sådant material eller så beklädda att de lätt kan hållas rena. I produktionsinrättningar får i arbetsrummen övre delen av väggarna och taken samt i torra varulager väggarna och taken likväl behandlas med kalkfärg eller annat motsvarande ämne under förutsättning att behandlingen tillräckligt ofta förnyas.

I livsmedelslokaler skall i de utrymmen, där det med hänsyn till rengöringen är nödigt, finnas en till avloppet ansluten golvbrunn, samt ändamålsenliga anordningar för spolning av golvet.

I livsmedelslokaler skall finnas ändamålsenliga ventilations-, uppvärmnings- och belysningsanordningar.

18 §.

I livsmedelslokaler skall maskiner, arbetsredskap, anordningar och övriga inventarier vara lätta att rengöra och sådana att livsmedlen icke av dem kan erhålla för hälsan skadliga egenskaper eller annars blir otjänliga eller olämpliga som människoföda.

I kylrum och -diskar samt i frysanläggningar skall finnas en termometer, som vid behov kan avläsas.

19 §.

Vatten, som användes i livsmedelslokaler och som kommer i direkt beröring med livsmedlen eller med de maskiner och redskap, som användes vid beredningen och hanteringen av dem, eller som användes för rengöring av lokalen eller för tvättning av händerna, skall vara tjänligt till hushållsvatten.

20 §.

I livsmedelslokal skall finnas tillräckliga och ändamålsenliga lager- och arbetsutrymmen för förvaring och hantering av livsmedlen och eventuella andra varor.

För förnödenheter och redskap, som an-

vändes vid beredning, förpackning och annan hantering av livsmedel, skall reserveras tillräckligt utrymme och i livsmedelslokal får icke upplagras förnödenheter i större mängd än vad för arbetet är nödigt.

21 §.

I livsmedelslokal, där flera än tio arbetare stadigvarande är sysselsatta, eller i dess omedelbara närhet skall finnas ett särskilt omklädningsrum med tvättmöjligheter och för varje ordinarie arbetare ett ändamålsenligt klädsåkåp. I omklädningsrummet skall finnas en fri golvyta på minst en halv kvadratmeter för envar av de ordinarie arbetare som är i arbete samtidigt.

I livsmedelslokal, i vilken enligt 1 mom. omklädningsrum icke är erforderligt, eller i dess omedelbara närhet skall finnas lämpligt placerade ändamålsenliga klädsåkåp för varje ordinarie arbetare.

Förvaring av kläder på annan plats i livsmedelslokal är förbjuden.

22 §.

Då arten av den beredning eller hantering av livsmedel, som sker i ovan i 21 § 1 mom. avsedd livsmedelslokal, det påkallar, kan hälsönämnden bestämma att i lokalen eller i dess omedelbara närhet skall finnas ett tvättrum jämte dusch.

Är arbetet i livsmedelslokal av den art, att de anställdas kläder ofta blir våta, skall i lokalen ordnas ett särskilt torkutrymme för kläder.

23 §.

I livsmedelslokal skall finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga tvättplatser för rengöring av kärl och andra redskap samt för tvättning av händerna. På tvättplatserna skall tvättmedel och engångshanddukar eller en maskinell handtorkningsapparat stå till förfogande.

I livsmedelslokal, i fråga om vilken hälsönämnden anser det nödigt, skall finnas möjlighet att erhålla hett vatten.

24 §.

För de i livsmedelslokal sysselsatta personerna skall reserveras ett tillräckligt antal avtråden, som skall ordnas så, att de icke åsamkar sanitär olägenhet. Kan lokalen lätt anslutas till allmänt avlopp, skall där finnas

vattenklosett jämte möjlighet att tvätta händerna.

25 §.

Livsmedelslokal jämte anordningar skall hållas ren och i otadligt skick varjämte rummens lufttemperatur och -fukthalt bör vara ändamålsenlig. Rengöringen av lokalen skall verkställas så, att dammvirvlar undvikas.

För redskap, som är erforderliga vid rengöringen av lokalen, samt för tvätt- och rengöringsmedel skall finnas ett särskilt förvaringsutrymme.

26 §.

I livsmedelslokal får för inkvartering icke ens tillfälligt användas andra rum än de som godkänts för detta ändamål.

I de rum i livsmedelslokal, där livsmedel beredes, saluföres, serveras eller eljest hanteras eller oförpackade förvaras, är tobaksrökning förbjuden, likväl icke i de för allmänheten reserverade rummen i förplägningsrörelse.

Hund och katt får icke insläppas i rum där livsmedel beredes eller saluföres.

27 §.

I livsmedelslokal får icke förvaras förskämda livsmedel eller avfall, som uppstått vid beredning, förpackning eller annan hantering av livsmedel och som kan medföra sanitär olägenhet. Avfall och förskämda livsmedel skall tillräckligt ofta och minst en gång om dagen bortföras till för dem reserverad lämplig plats.

b) Hantering av livsmedel som skall försäljas

28 §.

Vid produktion, beredning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel skall iakttagas renlighet och ordning. Onödig beröring av livsmedel med händerna skall undvikas. Livsmedlen skall skyddas mot förskämning och sjukdomsalstrande smitta, smuts och damm, råttor, möss och insekter samt skadlig inverkan av fukt, värme, ljus m. m., som kan göra livsmedlen hälsofarliga eller på annat sätt otjänliga eller olämpliga som människoföda.

29 §.

Maskiner, arbetsredskap, anordningar och andra inventarier, som användes vid beredning och hantering av livsmedel, skall tillräckligt ofta omsorgsfullt rengöras.

30 §.

Is, som användes vid beredning, förvaring och annan hantering av livsmedel, skall framställas av vatten, som är tjänligt till hushållsvatten.

Naturis får användas endast för förvaring av ofjällad och oöppnad fisk.

31 §.

Den som i livsmedelslokal hanterar livsmedel skall i sitt arbete vara snyggt klädd och på ett sätt som arbetets art förutsätter. Användning av arbetsdräkt annorstädes än på arbetsplatsen är förbjuden. Servererska och servitör i förplägningsrörelse får likväl använda sin arbetsdräkt även på färd till eller från arbetet. Vad här är stadgat gäller icke den som endast hanterar emballerade livsmedel eller icke rengjorda råvaror i industriinrättning.

Innan arbetet inleds samt vid behov även annars under arbetstiden skall händerna omsorgsfullt tvättas.

I sådant arbete, där händerna kommer i direkt beröring med livsmedel, får för vård av hud och naglar icke användas läkemedel eller kosmetiska ämnen, som lätt lösgör sig eller avger färg eller smak eller försvårar renlighetskontrollen.

c) Försäljning av livsmedel i butiker

32 §.

Livsmedel, som för att bevaras kräver särskilda förhållanden, indelas i förskämbara och lätt förskämbara livsmedel.

Med förskämbara livsmedel avses i denna förordning livsmedel, vilkas bevaring i avsevärd mån är beroende av temperatur och fukthalt, såsom färskt bröd och andra färska bageriprodukter, som icke är att hänföra till lätt förskämbara livsmedel, grönsaker, svamp, bär, ägg, smör, margarinprodukter, ost, salt fisk samt hållbar korv och motsvarande kallrökta köttprodukter.

Med lätt förskämbara livsmedel avses livsmedel, som för att bevaras kräver kyl- eller

frystemperatur, såsom mjölk, grädde, kärnmjölk och andra flytande mjölkprodukter, glass, kött och fisk samt kött- och fiskprodukter, som icke är konserver och som icke heller skall hänföras till de i 2 mom. nämnda livsmedlen, även andra färdiga rätter än sådana, som innehåller kött och fisk och som icke är konserver, samt bakelser och tårter, som fyllts eller dekorerats med grädd- eller äggviteskum eller smörkräm, gelé eller bär- eller fruktsafter eller motsvarande ämnen.

Som konserver anses de livsmedel, som inneslutits i hållbara, lufttäta, färdiga minutförsäljningshöljen och behandlats på ett sådant sätt att de tål förvaring.

Landskapsstyrelsen äger rätt att i ovissa fall avgöra till vilken grupp ett livsmedel hänföres samt utfärda allmänna anvisningar angående indelningen i grupper.

33 §.

Med färdigt minutförsäljningshölje avses i denna förordning flaska, ask, fodral, påse eller annat hölje, i vilket förnödenheterna genom tillverkarens eller förpackarens försorg förpackats för minutförsäljning. Förpackningen får även ske i butiken, om där reserverats utrymme för detta ändamål och det icke medför sanitär olägenhet. Mjölk och andra flytande mjölkprodukter får likväl förpackas i färdiga minutförsäljningshöljen endast i mejeri.

34 §.

I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utan den för förpackning och upplagring använda delen är minst 80 m², skall för undvikande av sanitära olägenheter iakttagas följande:

Mjölk, grädde och kärnmjölk får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen ur kyld försäljningsanordning eller utan minutförsäljningshölje antingen kyld i särskild mätanordning eller i öppen cistern i kylanordning, i fall för detta ändamål reserverats en på tillräckligt avstånd från övriga varor belägen del av butiken.

Kött och köttprodukter får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen i kyld försäljningsanordning eller oförpackade på särskild försäljningsdisk, om för kött och köttprodukter finns ett kylt lager samt särskild försäljningspersonal. Plockning och tömning av fjäderfä och skogs- eller sjöfågel i livsmedelsbutik är icke tillåten.

Vid försäljning av fisk och fiskprodukter skall vad i föregående moment är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den del av butik, där kött och köttprodukter saluföres, kan likväl saluföras även fisk och fiskprodukter utan försäljningshölje i egen kylanordning. Rensning av fisk är tillåten endast på för ändamålet reserverad plats.

Övriga lätt förskämbara livsmedel skall i butik hållas i kylanordning, djupfrysta produkter likväl i frysanordning. Förskämbara livsmedel skall hållas i för dem reserverade ändamålsenliga försäljningsdiskar eller -anordningar. Bröd och bageriprodukter skall hållas åtskilda från övriga förskämbara livsmedel.

Livsmedel skall, med undantag av frukt, grönsaker och ägg, vara förpackade i försäljningshöljen, om de icke överläts till kunden genom försäljarens försorg.

Försäljes i livsmedelsbutik andra varor och förnödenheter, skall de placeras på egna hyllor och försäljningsdiskar på tillräckligt avstånd från livsmedlen. Tvätt- och rengöringsmedel samt andra teknokemiska produkter skall vara inneslutna i färdiga minutförsäljningshöljen. För varor, som icke är livsmedel, får i butik reserveras högst en tredjedel av försäljnings- och förvaringsutrymmet för varor och de skall lagras på tillräckligt avstånd från livsmedlen.

35 §.

I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utom den för förpackning och upplagring använda delen understiger 50 m², skall beträffande försäljning av livsmedel och andra varor i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Såvida utrymmesbrist i butik, dess skick eller dåliga skötsel medför att säkerhet icke föreligger för att de saluförda livsmedlen bevaras eller hålls rena, äger hälsönämnden rätt att begränsa det i butiken saluförda urvalet av livsmedel, till dess de bristfälligheter, som förorsakat missförhållandet, rättats.

Kan försäljning av materiel, förnödenheter eller ämnen, som icke hänföres till livsmedel, anses störande för livsmedelsförsäljningen, och saluförandet av dessa varor i butiken därför kan vara sanitärt skadligt, kan hälsönämnden begränsa urvalet av livsmedel samt allmänna bruks- och konsumtionsförmödenheter till dess att de brist-

fälligheter som förorsakat missförhållandet rättats.

36 §.

I storbutiker eller varuhus, i vilka mer än en tredjedel av försäljningsytan reserverats för andra varor än livsmedel, skall beträffande försäljningen av livsmedel i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Försäljningsutrymmet för livsmedel skall avskiljas från försäljningsutrymmet för andra varor genom tillräckligt breda gångar, butiksinventarier eller andra lämpliga anordningar och för förvaring av livsmedel skall finnas särskilda förvarings- och kylrum. Livsmedelsförsäljare får icke deltaga i försäljningen av andra varor.

37 §.

Med lanthandel avses i denna förordning butik, som icke är belägen i tätort och som huvudsakligen betjänar den lokala befolkningen och av vars försäljningsyta mer än en tredjedel reserverats för försäljning av andra varor än livsmedel.

Vid försäljning av livsmedel i lanthandel skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat om försäljning av livsmedel och andra varor. Det för livsmedel reserverade utrymmet i butiken skall bilda en från försäljningen av andra varor tydligt skild avdelning eller åtminstone en enhetlig del av butiken. Försäljare av livsmedel får likväl vid behov delta i försäljningen av andra varor.

38 §.

Önskar man för förevisning av produkter ordna servering i livsmedelslokal, skall, om serveringen icke sker ur engångskärl, till förfogande finnas av hälsönämnden godkända anordningar att diska kärlen.

39 §.

Med hälsönämnds tillstånd och på av densamma fastställda villkor får grillning och annan till kundtjänsten ansluten mindre matberedning äga rum i livsmedelsbutik. Tillredning av färdiga rätter är likväl icke tillåten.

d) Försäljning och servering av livsmedel i samlings- och nöjeslokaler samt utomhus

40 §.

Saluföres eller serveras livsmedel i såsom butik använt transportmedel, samlings- eller

nöjeslokal, kiosk eller serveringskärra eller annan motsvarande anordning, gäller om godkännande och placering av dem vad i 14 och 16 §§ är stadgat.

41 §.

I transportmedel, som användes som ambulerande butik, får livsmedel försäljas som följer:

Livsmedlen, med undantag av frukt, grönsaker, ägg, kött, fisk och färska bageriprodukter, skall vara inneslutna i försäljningshöljen.

För färska bageriprodukter skall, såvida de icke förpackats i försäljningshöljen, finnas ett särskilt slutet förvaringsutrymme.

Mjölk, grädde och kärnmjölk får saluföras endast i färdiga minutförsäljningsförpackningar i kylanordning.

Kött, fisk och andra lätt förskämbara livsmedel får saluföras endast ur ändamålsenlig kylanordning.

Djupfrysta produkter får saluföras endast ur frysanordning och glass därjämte ur ändamålsenlig fryslåda.

För upplagring av livsmedel, som saluföres i fortskaffningsmedel, skall dess ägare eller innehavare ha till sitt förfogande av hälsonämnden godkänt lager.

Förutom livsmedel får i transportmedel saluföras andra i 11 § landskapslagen den 4 april 1963 om rörlig handel (9/63) nämnda varor, om i transportmedlet finns särskilt förvaringsrum för dem och försäljningen ordnats så, att den icke medför sanitär olägenhet.

42 §.

Transportmedel, som användes som ambulerande butik för försäljning av livsmedel, skall vara så dammtätt som möjligt och försett med ändamålsenliga ventilationsanordningar. Dess inre ytor och inventarier skall vara av sådant material eller så beklädda samt av sådan konstruktion, att de lätt kan rengöras.

För förvaring av livsmedel skall i transportmedel finnas hyllor och skåp i tillräckligt antal. Där skall även finnas nödiga rengöringsredskap och en anordning för tvättning av händerna.

43 §.

På serveringsställe i samlings- eller nöjeslokal får serveras kaffe, te, kakao, mjölk,

kärnmjölk, saft, vatten, malt- och läskedrycker, glass, frukt, bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Mjölk, kärnmjölk samt lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar skall likväl förvaras i kylanordning. Glass får serveras endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

44 §.

I livsmedelskiosk får försäljas helkonserver och med dem jämförliga, i slutna glas- och plåtkärl förpackade safter, sylter och marmelader samt i gaståta höljen förpackade torra varor såsom kaffe, te, kakao, vällings- och grötmjöl samt andra motsvarande torra livsmedel ävensom malt- och läskedrycker, frukt och bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Angående försäljning av lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar samt glass gäller därom vad i 43 § är stadgat.

Med hälsonämndens tillstånd får i livsmedelskiosk serveras där tillredda drycker såsom kaffe, te och kakao samt mjölk och mjölkprodukter om kylanordning för dem reserverats.

I livsmedelskiosker på camping-, friluftsoch annat därmed jämförligt område får förutom i 1 mom. nämnda varor försäljas kaffe- och teförpackningar, smör, konserver, korvprodukter och andra för utflyktsändamål lämpliga livsmedel i färdiga minutförsäljningshöljen samt mjölk och kärnmjölk i minutförsäljningsförpackningar ur kylanordning.

Försäljes i livsmedelskiosk andra varor än livsmedel, skall i 1 och 3 mom. nämnda förnödenheter, med undantag av tobaksprodukter och tändstickor, förvaras åtskilda från övriga varor på egna hyllor.

45 §.

Vid servering i livsmedelskiosk skall de kärl och andra redskap, som ställas till kundernas förfogande, vara avsedda för engångsbruk såframt av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärnen icke står till förfogande.

Alla förnödenheter jämte höljen med undantag av tomma malt- och läskedrycksflaskor samt lådor för dem skall förvaras i kiosken eller i särskilt lager. Livsmedlen

skall skyddas mot droppinfektion, damm och annan förorening.

Inredningen och inventarierna i livsmedelskiosk skall vara av sådant material eller så beklädda att de lätt kan rengöras. För kundernas bruk skall finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga avfallskärl.

46 §.

Hälsonämnden kan bevilja tillstånd till servering av varm korv eller andra därmed jämförliga produkter med eller utan bröd i för ändamålet särskilt anordnad kiosk, som disponerar över ändamålsenliga förvaringsutrymmen och tillredningsanordningar för livsmedlen samt vid behov ventilationsanordningar. I sådan kiosk får därjämte serveras kaffe, te, saft, malt- och läskedrycker samt mjölk i färdig minutförsäljningsförpackning ur kylanordning.

Kioskens inredning och inventarierna skall vara av sådant material eller så beklädda, att de lätt kan rengöras.

47 §.

Från serveringskärren eller annan flyttbar försäljningsanordning får på för hälsonämnden anmäld försäljningsplats utomhus säljas glass eller varm korv med eller utan bröd. Glass, med undantag av mjuk glass, får säljas endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

Serveringskärren för försäljning av glass och korv utomhus skall vara av sådant material eller så beklädd, att den lätt kan rengöras. Livsmedlen skall då de saluföres, förvaras i kärren och effektivt skyddas mot damm.

48 §.

Förutom i transportmedel, använt som ambulering butik, i kiosk eller serveringskärren får livsmedel försäljas utomhus endast på torg eller annat av hälsonämnden godkänt försäljningsställe. På sådant försäljningsställe får följande livsmedel saluföras:

- 1) potatis, rotfrukter och grönsaker;
- 2) frukt, bär och svamp;
- 3) oplockad fågel och oflått villebråd;
- 4) färsk och rökt fisk, levande skaldjur samt i kärl förpackad salt- och kryddfisk;
- 5) ägg;

6) matbröd, kaffebröd och piroger i försäljningshöljen; samt

7) med hälsonämndens tillstånd läskedrycker, kaffe och te som dryck samt kaffebröd.

De för försäljning avsedda förnödenheterna och försäljningsredskapen skall utom försäljningstiden förvaras på sätt, som av hälsonämnden godkänts.

Vad ovan är stadgat gäller icke tillfällig mat- eller kaffeservering i samband med offentliga tillfällen. Därmed skall likväl på förhand anmälas till hälsonämnden, som vid behov utfärdar från sanitär synpunkt nödiga föreskrifter om sådan mat- eller kaffeservering.

49 §.

På i 48 § avsett försäljningsställe skall andra livsmedel än sådana som säljes från lass eller fartyg hållas tillräckligt högt på disk eller underlag, som lätt kan rengöras. Förvaring i sump av fisk avsedd för försäljning bör ske på sådan plats att sanitär olägenhet icke uppstår.

50 §.

Då livsmedel saluföres utomhus, skall försäljaren tillse att försäljningsplatsen och dess närmaste omgivning hålls rena. För insamling av avfall skall på försäljningsplatsen finnas ändamålsenliga avfallskärl i tillräckligt antal.

51 §.

Partihandel med livsmedel får bedrivas utomhus endast på försäljningsplatser, som av hälsonämnden godkänts.

e) Transport av livsmedel, avsedda för försäljning

52 §.

Fordon och andra transportmedel, som användes för transport av livsmedel, skall hållas rena.

Vid transport får livsmedlen eller transportlådorna eller -kärlen icke placeras på sådan plats i fordonet, att de förorenas, blir våta eller neddammas. Transport av livsmedel på pakethållare på baksidan av bil är förbjuden.

53 §.

Vid transport av livsmedel skall brukas tätt slutet transportmedel, ifall livsmedlen icke förpackats så, att de under transporten är skyddade för våta, frysning samt damm

och annan förorening. Mjölk och flytande mjölkprodukter, grönsaker och fisk får transporteras i öppet transportmedel, om lasset är täckt. Potatis och rotfrukter får likväl transporteras otäckta.

Vid transport av pastöriserad mjölk från mejeri till distributionsställe får mjölkens temperatur icke överstiga +9 grader.

Då lätt förskämbara livsmedel upprepat transporteras så att transporten räcker över tre timmar, får hälsonämnden för den kommun, till vars område transporten sker, kräva att för sådan transport under den varma årstiden användes fordon med kylanordning.

Angående transport av kött, inälvor och köttprodukter gäller ytterligare vad därom i riket särskilt är stadgat.

f) Gemensamma stadganden

54 §.

Temperaturen för mjölk, grädde och kärnmjölk, som saluföres i livsmedelslokal, får icke överstiga +10 grader.

I kylanordning och kylt lager får temperaturen stiga till högt +8 grader.

I frysanordning får temperaturen icke överstiga —18 grader.

Djupfrysta produkter, som skall saluföras, skall transporteras och upplagras så att deras temperatur icke förändras i sådan grad att deras kvalitet därigenom kan försämrans. Saluförande av ånyo nedfrost djupfrost produkt är förbjuden.

Vad i denna förordning är stadgat om djupfrysta produkter gäller även andra nedfrysta livsmedel.

55 §.

Förskämbara och lätt förskämbara livsmedel skall upplagras på ändamålsenligt sätt åtskilda från varandra, andra livsmedel och andra varor.

56 §.

Livsmedelsautomat skall uppfylla av landskapsstyrelsen godkända krav. Automaten skall skötas så att dess användning icke medför sanitär olägenhet.

57 §.

Finns i anslutning till livsmedelslokal poststation, skall hanteringen av posten ske åtskilt från livsmedlen på sådant sätt att den icke medför sanitär olägenhet.

58 §.

Har till allmänheten serverats eller annars överlåtits livsmedel, vilka kan misstänkas ha förorsakat matförgiftning, skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 30 § 1 mom. hälsovårdslagen om anmälningsskyldighet är stadgat.

Hälsonämnden skall efter att ha mottagit i 1 mom. avsedd anmälan ofördröjligen verkställa undersökning av livsmedlen. Affärsidkare får icke utan hälsonämndens tillstånd förstöra livsmedel, som förorsakat matförgiftning.

5 kap.

Hushållsvatten

59 §.

Hälsonämnden kan förbjuda att vatten eller is för hushållsändamål tages från viss plats, om skäl föreligger till misstanke att användningen av vattnet eller isen föranleder sanitär olägenhet. Under samma förutsättning kan nämnden förbjuda användning av vattenledningsvatten som hushållsvatten.

Yrkesmässig transport och försäljning av vatten och is för i 1 mom. nämnt ändamål får äga rum endast med tillstånd av hälsonämnden för det övervakningsområde, där vattnet eller isen användes.

60 §.

Vattenledningsvatten, som enligt 56 § hälsovårdslagen är underkastat fortgående kontroll, skall minst en gång om året undergå fysikalisk-kemisk undersökning. Hälsonämnden skall, om skäl därtill föreligger, förordna om undersökning av vatten även med kortare mellantider.

Renas vattenledningsvatten före distribution, skall även råvattnet undersökas.

61 §.

Är i 56 § hälsovårdslagen avsett vattenledningsvatten ytvatten, skall vattnet mikrobiologiskt undersökas åtminstone en gång i veckan, om minst 4.000 personer nyttjar det såsom hushållsvatten, och i övriga fall en gång i månaden.

Är i 1 mom. avsett vattenledningsvatten grundvatten, skall mikrobiologisk undersökning verkställas minst en gång i månaden om minst 4.000 personer nyttjar det såsom

hushållsvatten, och i övriga fall var tredje månad.

Renas vattenledningsvatten före distributionen, skall råvattnet undersökas mikrobiologiskt minst fyra gånger om året, ifall vattnet är ytvatten, och minst en gång om året, ifall det är grundvatten.

I 59 § 2 mom. avsett vatten skall undersökas mikrobiologiskt minst fyra gånger om året.

Hälsonämnden kan, då det på grund av resultatet av mikrobiologisk undersökning eller av annat skäl befinnes nödigt, förordna, att undersökning skall verkställas oftare än vad i 1, 2 och 3 mom. är stadgat.

Landskapsstyrelsen kan på ansökan för högst tre år i sänder bevilja lättnader i fråga om i 1 och 2 mom. avsedda undersökningar.

62 §.

Fysikalisk-kemisk och mikrobiologisk undersökning av vattenledningsvatten skall ske i av landskapsstyrelsen godkänt laboratorium.

63 §.

Landskapsstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om tagande, insändande och undersökning av prov, som erfordras för i detta kapitel nämnda undersökningar.

6 kap.

Renhållning och avlopp

64 §.

I tätort skall i varje gård för skräp och hushållsavfall samt annat därmed jämförbart fast avfall finnas ett tillräckligt antal på ändamålsenligt underlag uppställda tillslutbara och lätt flyttbara täta behållare, vilka vid behov efter tömningen skall rengöras, eller för engångsbruk avsedda täta säckar i ändamålsenlig med lock försedd ställning. I dessa behållare eller säckar får icke samlas flytande avfall och de skall tillräckligt ofta tömmas genom transport av avfall till allmän avstjälpningsplats eller allmän inrättning för hantering av avfall.

Brännbart avfall får med hälsonämndens tillstånd även brännas i av byggnadsmyndighet godkänd brännugn, som skall byggas, placeras och skötas så, att den icke medför sanitär olägenhet.

Samlas avfall i särskilt avfallsrum, skall detta placeras så, att det icke medför sanitär olägenhet. Avfallsrum skall ha tillräcklig ventilation och vara försett med ändamålsenliga avfallsbehållare och det skall hållas rent på av hälsonämnden fastställt sätt. I restauranger, sjukhus eller andra inrättningar, där betydande mängder avfall samlas, kan hälsonämnden förordna om byggande av ett avkyt avfallsrum.

65 §.

Transport av avfall i tätort skall ske så, att avfallet icke under transporten kan falla från fordonet eller medföra annan sanitär olägenhet.

Transport av avfall skall anordnas tillräckligt ofta. Hälsonämnden äger rätt att förordna vilken tid av dygnet transport av avfall får äga rum samt att utfärda övriga föreskrifter angående transporten.

66 §.

Allmän avstjälpningsplats samt anläggning för hantering av fast och flytande avfall skall förläggas tillräckligt långt från bosättning, flödesområde för grundvatten, som användes som hushållsvatten, och allmänt anlitad väg samt ordnas enligt en av hälsonämnden godkänd plan. Härvid skall av landskapsstyrelsen utfärdade föreskrifter iakttas.

Allmän avstjälpningsplats och anläggning för hantering av avfall skall skötas så, att de icke åstadkommer sanitär olägenhet.

67 §.

Då avlopp saknas, skall i tätort urin och annat flytande avfall samlas i ändamålsenliga och täta, lockförsedda behållare, som tillräckligt ofta skall tömmas. Med hälsonämndens tillstånd får flytande avfall likväl avledas på annat sätt eller jämte ekskrementer och urin från torrklosett samlas i kompost, som är omskött, därest det kan ske utan att marken i närheten av bostäder samt arbets- och samlingsplatser förorenas eller brunn, källa, annan vattentäkt eller badstrand fördärras. Om ledande av avfallsvatten till dike eller avloppsledning på annans mark är stadgat särskilt.

Annorstädes än i tätort skall avledandet eller transporten av flytande avfall ordnas på lämpligt sätt sålunda att i 1 mom. avsedd sanitär olägenhet icke uppstår.

68 §.

Torrklosett, som är belägen utanför bostadshus, får icke placeras så nära gata, väg eller annan allmän plats eller vattentäkt för hushållsvatten att sanitär olägenhet därav kan uppstå. Likaså är det förbjudet att placera avtråde i omedelbar närhet av bostadshus eller livsmedelslokal sålunda att lukten sprider sig till dem eller att avtrådet eljest medför sanitär olägenhet.

Torrklosett i byggnad skall placeras så, att den icke har omedelbar anslutning till bostadsrum eller kök.

69 §.

Avtråde skall ha tillräcklig ventilation. I tätort skall i torrklosett finnas för vätska ogenomträngligt underlag, som skall byggas så, att orenlighet icke kan utrinna på marken. Hälsonämnden kan även annorstädes än i tätort förordna att avtråde skall byggas på tätt underlag för att förhindra förorening av grundvattnet.

70 §.

Användes rörligt fordon för bostadsändamål, skall möjlighet att begagna avtråde ordnas så, att det icke föranleder sanitär olägenhet.

71 §.

Fastighet skall byggas och skötas så, att råttor och möss så effektivt som möjligt utestänges.

Hälsonämnden skall vid behov vidtaga åtgärder för utrotning av råttor och möss. För detta ändamål kan nämnden förordna, att av densamma godkänt gift utlägges i alla fastigheter i visst område eller i vissa byggnader eller byggnadsgrupper på åtgärd av deras ägare eller innehavare på fastställd tid i enlighet med nämndens föreskrifter. Allmänheten skall genom tydliga anslag varnas för giftet.

Kostnaderna för giftutläggning, som genom hälsonämndens försorg företagits i kommun eller del därav, fördelas mellan ägare eller innehavare av fastigheterna enligt av nämnden fastställda grunder, såvida kommunens fullmäktige icke beslutat att kostnaderna skall erläggas av kommunens medel.

Hälsonämnden skall bevisligen genom protokollsutdrag meddela ägare eller inne-

havare av fastighet de skyldigheter som enligt 2 mom. påförts dem.

72 §.

Ägare eller innehavare av fastighet är skyldig att tillse, att i bostäderna icke finns ohyra. Hälsonämnden skall vid behov låta verkställa utrotning av ohyra, varvid bostadsägaren eller innehavaren är skyldig att erlägga de därav föranledda kostnaderna.

73 §.

Hälsonämnden skall skrida till åtgärder för utrotning av duvor, måsar, herrelösa kattor och andra med dem jämförliga djur i tätort, då deras förökning åstadkommer sanitär olägenhet.

74 §.

Vid bekämpning av skadeinsekter i skog eller på odlingsmark skall försiktighet iakttagas. Då omständigheterna påkallar särskild försiktighet, skall rågrannarna meddelas om bekämpningen.

Hälsonämnden kan besluta att anmälan även bör göras till nämnden som vid behov skall meddela allmänheten om åtgärden på sätt som är föreskrivet om kommunala kungörelser.

7 kap.

Hållande av djur

75 §.

Stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålles, skall förläggas på tillräckligt långt avstånd från brunn, källa och annat vattendrag som användes för hushållsändamål. Sagda byggnader och farmer samt gödsel och annat avfall från dem skall förläggas på tillräckligt avstånd från bostad och skötas så, att de icke medför sanitär olägenhet för omgivningen.

76 §.

I tätort skall i 75 § avsedd byggnad eller farm därjämte förläggas på tillräckligt avstånd från gata, väg och annan allmän plats. Djurstall och gödsellager i tätort skall ordnas så, att flytande avfall icke kan avrinna annanstans än i slutna avloppsledning eller tät avloppsbrunn.

Fast avfall från stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall i tätort hopsamlas på lagringsplats, som ordnats på i 1 mom. nämnt sätt. Flytande avfall, som icke ledes till slutna avloppsledning, skall uppsamlas i tät avfallsbrunn eller behandlas med lämpligt torrströ och därefter lagras på samma sätt som torrt avfall.

77 §.

Då i 74 § hälsovårdslagen avsett tillstånd att hålla djurstall eller -farm i tätort sökes, skall till ansökningen fogas vederbörliga ritningar för den planerade byggnaden, planritning, som utvisar byggnadens eller farmens läge samt utredning om på vilket sätt gödsel och annat avfall skall behandlas.

8 kap.

Begravningsplats och begravning

78 §.

Då tillstånd sökes till anläggande eller utvidgning av begravningsplats eller anläggande av enskild begravningsplats, skall till ansökningen fogas landskapsläkarens utlåtande angående områdets lämplighet för ändamålet och den tid efter vars förlopp samma grav ånyo får användas.

Då fråga är om annan än evangelisk-luthersk församlings begravningsplats, skall till i 1 mom. avsedd ansökan även fogas plan angående gravarnas placering på begravningsplatsen.

79 §.

Lik skall innan dess förruttnelsetillstånd är långt framskridet begravas på minst 180 centimeters djup samt på minst 30 centimeters avstånd från närmaste likkista. Lik får likväl med hälsonämndens tillstånd placeras i murad eller i berg insprängd grav eller i gravkammare under förutsättning att nödiga åtgärder för förhindrande av sanitära olägenheter vidtages.

Är det av synnerliga skäl påkallat att lik under längre tid än vanligt förblir obegravat, skall det placeras på lämplig förvaringsplats, varjämte sådana åtgärder skall vidtagas att sanitär olägenhet därav icke uppstår.

80 §.

Förnyad användning av grav är tillåten tidigast 15 år efter föregående begravning.

I för ändamålet byggd gravkammare får begravning med hälsonämndens tillstånd och med iakttagande av de föreskrifter som nämnden utfärdat likväl ske även med kortare mellantider än vad i 1 mom. är stadgat.

81 §.

Lik får icke transporteras i annat än för varje gång för ändamålet reserverat transportmedel, ifall det icke placerats i vatten- och lufttätt hölje.

Angående hantering, transport och begravning av sådan persons lik som avlidit i synnerligen farlig smittosam sjukdom skall närmare föreskrifter utfärdas av landskapsstyrelsen.

82 §.

Flyttning av jordat lik är icke tillåten utan landskapsstyrelsens tillstånd.

I 1 mom. avsett tillstånd beviljar landskapsstyrelsen på skriftlig ansökan. Till ansökan skall fogas den avlidnes släktutredning samt officiell utredning av orsaken till och tidpunkten för dödsfallet, angående gravplatsen samt därom, att annan gravplats för liket reserverats. I tillståndsbeslutet skall bestämmas den tid inom vilken överflyttningen skall äga rum.

Innan ärendet avgöres, skall landskapsstyrelsen bereda den avlidnes make och närmaste släktingar, som icke ansökt om flyttningen eller meddelat sitt skriftliga samtycke därtill och vilkas boningsort är belägen inom landet och kan utredas, tillfälle att uttala sin åsikt om flyttningen.

Landskapsstyrelsen utfärdar närmare föreskrifter om vad som i samband med flyttning av lik skall beaktas, och dessa föreskrifter skall i nödiga delar omnämnas i landskapsstyrelsens tillståndsresolution.

83 §.

Den som erhållit tillstånd till flyttning av jordat lik skall bereda ägaren av vederbörande begravningsplats samt hälsonämndens representanter tillfälle att närvara vid uppgrävningen av liket ur graven och vid den nya begravningen, och en representant för hälsonämnden skall alltid vara närvarande vid nämnda förrättningar.

84 §.

Landskapsstyrelsen kan under undantagsförhållanden och även annars på synnerliga

skäl bevilja lättnad från stadgandena i detta kapitel.

85 §.

Angående kremering gäller vad därom i riket är stadgat.

9 kap.

Särskilda stadganden

86 §.

Allmän bastu, badinrättning, simhall och annan motsvarande inrättning skall byggas, inredas och skötas så, att därav icke uppstår sanitär olägenhet.

Vad ovan är sagt gäller även för allmänt bruk avsedda friluftsbad. Det i dem använda vattnet skall till sin kvalitet vara tillfredsställande och hållas tillräckligt rent.

87 §.

Hälsonämnden skall övervaka vattnets kvalitet vid badstränderna och vid behov vidtaga åtgärder för utfärdande av förbud mot badning på badstrand eller badställe.

88 §.

Lokal eller rum, som brukas såsom rakstuga, frisersalong eller skönhetsinstitut, skall vara lämpligt för sitt ändamål och i fråga om utrymme, ventilation, uppvärmning och belysning uppfylla skäligen sanitära fordringar. Där skall finnas ett av verksamhetens art och omfattning förutsatt antal ändamålsenliga lavoarer och tillräckligt förvaringsutrymme. Golvet, väggarna och inventarierna skall vara lätta att rengöra. Lokalen eller rummet får icke användas som bostad eller för annat ändamål, som är till förfång för den där bedrivna verksamheten.

Då lokalen eller rummet godkännes för sitt ändamål, skall hälsonämnden fastställa det högsta tillåtna antalet kundplatser.

89 §.

Lokaler eller rum, som avses i 88 §, skall hållas rena och snygga. Arbetsredskapen

Mariehamn, den 23 november 1973.

skall efter varje användning på ändamålsenligt sätt rengöras. Hälsonämnden kan utfärda närmare föreskrifter om rengörings- och desinfektionssättet.

Handdukar, skyddskappor och -höljen samt andra förnödenheter skall hållas rena och torra. Pappersvaror och vadd skall efter användningen jämte annat avfall insamlas i ändamålsenliga behållare.

90 §.

Den som arbetar i ovan avsedd affär skall iakttaga snygghet och vara iförd arbetsdräkt av ljust tvättbart tyg.

91 §.

På synnerliga skäl och ifall rörelsen bedrivs i liten omfattning kan hälsonämnden bevilja undantag från stadgandena i 88 §.

I 88 och 89 §§ givna föreskrifter skall i tillämpliga delar iakttagas även i andra rörelser, där yrkesmässig hudvård eller -behandling äger rum.

92 §.

Allmänna bestående föreskrifter, som med stöd av hälsovårdslagen och denna förordning utfärdas av hälsonämnd, skall delges så, som om offentliggörande av kommunala meddelanden i kommunen är stadgat. Dessa föreskrifter skall särskilt delges landskapsstyrelsen. Nämnden skall över sagda föreskrifter föra en förteckning, av vilken beslutets datum, innehåll och giltighetstid framgår.

93 §.

Då hälsonämnd mottagit i 43 § 5 mom. hälsovårdslagen avsedd anmälan eller förändring av smittobärares boningsort, arbetsplats och adress annars kommit till hälsovårdsmyndigheternas kännedom, skall där om anmälas till vederbörande hälsovårdsmyndighet på den nya boningsorten.

94 §.

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd ALARIK HÄGGBLÖM

Lagberedningssekreterare Ulf Andersson

Nr 63, utgiven från tryckeriet den 4 januari 1974.
Mariehamn 1974. Ålands Tidnings-Tryckeri Ab